

Kako skrbimo za varnost igrišč v Sloveniji

Slavko Rudolf,

Center za testiranje in certificiranje, Oddelek za lesarstvo, Biotehniška fakulteta

Slovenija je v letih samostojnosti naredila velike korake v približevanju Evropi in razvitemu svetu praktično na vseh področjih. Vidne so korenite, v glavnem pozitivne spremembe v dojemanju vsega, kar nas obdaja, v načinu razmišljanja, v odnosu do okolja in soljudi pa tudi na najmlajše nismo pozabili. Ob vsestranskih prizadevanjih za boljši jutri naših otrok pa se na enem področju v preteklih letih nismo izkazali. To je področje igre oziroma varnosti igral in igrišč. Medtem ko je bila v razvitem svetu skrb za varno igro vsakodnevna tema številnih vladnih in nevladnih ustanov, civilnih združenj in drugih bolj ali manj vplivnih dejavnikov, se je v Sloveniji s to temo ukvarjal le malokdo. Prevladovalo je prepričanje, da doma za varnost otrok skrbijo starši, v vrtcih in šolah pa naj bi bila to naloga vzgojiteljev in učiteljev. Z varnostjo javnih igrišč pa so se, pa še to mimogrede, ukvarjali le redki. Za otroke je bilo dobro vsako igralo, čeprav postavljeno na mestni beton in slabo vzdrževano.

Vse več staršev in vzgojiteljev pa se je le začelo zavedati, da je skrb za varno igro otrok treba porazdeliti na vse, ki imajo kakršen koli vpliv na varnost igral in igrišč. Za nezgodo namreč ni vedno kriv samo razposajen in neposlušen otrok. Tudi vse več je bilo primerov, ko se starši niso zadovoljili z opravičilom vzgojiteljice in so se podali v iskanje pravega krivca za nezgodo njihovega malčka.

Prav to je bil eden od pomembnejših razlogov, da so se stvari začele odvijati hitreje. Prva so bila na vrsti igrala kot najneposrednejši vzrok za nastanek poškodbe. Vse več je bilo zahtev, da proizvajalci igral z dokumenti dokažejo, da je igralo resnično varno. Tudi pomena oziroma vloge standardov se je začelo zavedati vse več ljudi. Center za testiranje in certificiranje (CTC) pri Oddelku za lesarstvo Biotehniške fakultete je bil prvi, ki se je začel z varnostjo igral ukvarjati načrtno. Prevzel je vlogo strokovne in neodvisne institucije, ki lahko preveri skladnost igrala z zahtevami standardov in izda ustrezno potrdilo - certifikat. V zadnjih nekaj letih je CTC preskusil skoraj celoten program igral

pomembnejših domačih izdelovalcev. Tudi obveščanje in izobraževanje uporabnikov igral, vrtcev, šol pa tudi institucij, ki posredno skrbijo za otroke in potrošnike, sta bili pomemben del teh aktivnosti. Ves čas pa je CTC tako na spletnih straneh kot v neposredni komunikaciji poudarjal dejstvo, da varnost otrok na igrišču ni odvisna samo od igrala samega, ampak je to splet dejavnikov, od načrtovanja igrišča, izbire in postavitve igral ter ureditve igralnih in okoliških površin do infrastrukture igrišča. Prav tako pa je za varnost igre pomembna obveščenost otrok in spremljevalcev o načinu varne uporabe, še posebej pa so nujni sistematični pregledi igrišč in redno vzdrževanje. Kar nekaj vrtcev se je odločilo za celovito preverjanje varnosti igrišč in tudi kakšna krajevna skupnost ali občina se je lotila tovrstnega projekta. Žal je bilo v prejšnjih letih tako osveščenih upravljavcev oziroma lastnikov igrišč še vedno relativno malo. Nesistematičen pristop k problematiki varnosti in neobveščenost uporabnikov sta pogosto dajala proste roke agresivnim ponudnikom igral, ki so, poleg igral, ponujali tudi bolj ali manj strokovne nasvete, vendar s ciljem prodati čim več.

V zadnjem letu ali dveh pa se je zgodilo kar nekaj pomembnih stvari, ki dajejo upanje, da smo na pravi poti in bomo našim otrokom omogočili varno igro. Naj naštejemo samo vidnejše dogodke in aktivnosti, ki so se odvijale v zadnjem obdobju.

V okviru rednih strokovnih srečanj organizatorjev prehrane in zdravstveno higienskega režima je v organizaciji Inštituta za sanitarno inženirstvo in Zbornice sanitarnih tehnikov in inženirjev Slovenije na Bledu 8. in 9. novembra 2007 potekal posvet z naslovom Varnost v vrtcih. Ena od tem je bila tudi varnost na igrišču, ki je veliko prispevala k razumevanju problematike varnosti igre v vrtcih.

V Evropski uniji potekajo številni projekti in med njimi je tudi mednarodni projekt "SAFETY PLAY ON THE PLAYGROUND", ki ga vodi Poljska, vključena pa je tudi Slovenija. Projekt temelji na sklepu Evropskega parlamenta, ki govori o programu varstva potrošnikov in učinkovitejši uporabi zakonodaje s področja splošne varnosti proizvodov.

Namen projekta je izboljšati varnost opreme na otroških igriščih s sodelovanjem nadzornih organov tako znotraj držav članic kot med posameznimi državami članicami, ki bodo sodelovale v projektu.

Cilji projekta so:

- zagotoviti varno opremo na vseh igriščih,
- analizirati zakonodajni sistem s sodelovanjem vseh pristojnih organov za to področje.
- pospeševati enotni pristop nadzora in uveljavitve zahtev za varnost opreme na igriščih v vseh sodelujočih državah članicah,
- vzpostaviti sodelovanje med vsemi pristojnimi nadzornimi organi v sodelujočih državah članicah ter procese na podlagi primerov dobre prakse,
- dvigniti osveščenost potrošnikov na tem področju.

Neposredno pri projektu deluje Ministrstvo za gospodarstvo (Direktorat za notranji trg, Sektor za tehnično zakonodajo) ob sodelovanju pristojnih inšpekcij za nadzor (tržne, zdravstvene, šolske). Ministrstvo želi v okviru projekta analizirati obstoječe stanje predpisov in dejansko stanje varnosti igral na igriščih v Sloveniji ter oblikovati ustrezne rešitve za sprejem ukrepov in ureditev tega področja. Vključena naj bi bila igrala v vrtcih, šolah in javnih površinah ter tudi tista, ki so ponujena na trgu.

V okviru projekta je že bil organiziran Posvet o varnosti igral v Sloveniji, na katerem so sodelovali zdravstvena in tržna inšpekcija, predstavniki proizvajalcev igral, vzgojno-varstvenih ustanov ter strokovnih institucij.

Tudi na področju zakonodaje in nadzora je prišlo do nekaterih sprememb. Ministrstvo za zdravje je predlagalo spremembo Pravilnika o normativih in minimalnih tehničnih pogojih za prostor in opremo vrta, ki v 8. členu narekuje, da mora biti oprema na igrišču skladna s slovenskimi standardi. Nadzor nad izvajanjem tega člena oziroma nad varnostjo igrišč v vrtcih bo v prihodnje izvajala zdravstvena inšpekcija (ZIRS).

Tudi Ministrstvo za šolstvo in šport je predlagalo nekaj sprememb pravilnika, med drugim tudi določbo, ki opredeljuje oceno varnosti že postavljenih, obstoječih igrišč. Direktorat za vrtnice in osnovno šolstvo je vsem vrtcem zadal nalogo, naj pridobijo dokument, s katerim bodo dokazovali varnost oziroma ustreznost tudi tistih igral, ki so starejša in dokumentacije zanje ni. Igrišča bo pregledala pooblaščen strokovna institucija in izdelala celovito poročilo o stanju tako igral in igralnih površin ter tudi ostalih elementov otroškega igrišča. Tu je treba še posebej poudariti pomen standardov, ki urejajo problematiko postavitve igral, pregledov in vzdrževanja ter tudi ureditev površin za ublažitev padca. To sta standarda SIST EN 1176-7:1998, Oprema otroških igrišč – 7. del: Navodila za vgradnjo, nadzor, vzdrževanje in delovanje, in SIST EN 1177:1998, Ublažitev udarcev pri površinah otroških igrišč – Varnostne zahteve in preskusne metode.

Na podlagi navedb poročila bo vrtec opravil korektivne ukrepe oziroma odpravil ugotovljene pomanjkljivosti. Po ponovnem pregledu bo pooblaščen institucija izdala izjavo o skladnosti (varnosti), ki bo dokazovala varnost igrišča.

Naprej pa bo seveda dolžnost vrtnice, da vzpostavi sistem, ki bo omogočal izvajanje vseh nalog s področja varnosti igral oziroma igrišča.

Inšpekcijske službe se za omenjene naloge že usposablja in so že organizirale ustrezno izobraževanje, med drugim tudi s področja varnosti igral. Naloga inšpektorjev seveda ne bo podrobno preverjanje skladnosti igral s standardi, vsekakor pa bodo pozorni na večje pomanjkljivosti na igrišču. Predvsem pa bodo ugotavljali, ali je skrb za varnost igrišča v vrtcu sistematična, ali so imenovane odgovorne osebe, ali se vodi dokumentacija o pregledih, vzdrževanju itd.

Dobrodošel prispevek oziroma izhodišče za preprečevanje nesreč je tudi dober statistični pregled nad poškodbami, ki so nastale na igriščih. Inštitut za varovanje zdravja iz Ljubljane (dr. Mateja Rok Simon) vodi statistiko o teh dogodkih. Čeprav zajema samo primere, ki so zahtevali bolnišnično obravnavo in ne tudi ambulantne, je dobra podlaga za ukrepanje vseh odgovornih.

Povsod, kjer imamo opravka z dolžnostjo in odgovornostjo, se pojavi tudi situacija, ko si vpleteni tega ne znajo ali ne zmorejo porazdeliti. Tudi na področju varnosti otrok na igriščih, predvsem pa pri ugotavljanju odgovornosti za nezgodo, so tovrstne situacije vse pogostejše. Vključujejo se inšpekcijske službe, včasih pa tudi sodišča, ki včasih potrebujejo tudi pomoč strokovnjaka – sodnega izvedenca. V začetku leta je Ministrstvo za pravosodje RS za področje zunanjih igral kot sodnega izvedenca imenovalo Slavka Rudolfa, univ. dipl. inž.

Vse naštetе aktivnosti predstavljajo velik prispevek k zagotavljanju varnosti na otroških igriščih, predvsem na igriščih vrtcev, zunanja igrišča na javnih površinah pa še vedno ostajajo velik izziv.

Summary: How the safety of playgrounds is taken care of in Slovenia

The safety of children on the playground does not depend solely on the play units; but on a range of factors including playground design, choice and installation of play units as well as the arrangement of the playing and surrounding grounds and the playground infrastructure. The Testing and Certification Centre (CTC) of the Department of Wood Technology within the Biotechnical Faculty was the first to start systematically dealing with the safety of playing units. It assumed the role of a professional and independent institution having the competence to verify the conformity of a playing unit with the requirements of standards, and to issue the corresponding certificate. In the past year or two, some important developments took place, which make us believe that we are on the right way and that we will make it possible for our children to play safely. In addition to professional meetings, European project “SAFETY PLAY ON THE PLAYGROUND”, integral approach of the relevant Ministries and the inspection body, particular emphasis should be on the importance of standards regulating installation of playing units, their verification and maintenance as well as the arrangement of shock-absorbing surfaces to cushion falls.